

Penzijní reforma v ČR

Tři pilíře penzijní reformy

PETR ZÁMEČNÍK

www.poradci-sobe.cz | www.realitaci-sobe.cz | www.emadata.cz |
www.zamecnikovi.cz | www.getlostsafely.com |
www.youtube.com/channel/UC3yeEcSHRd6DJ-BX7IfvREg

Telefon: +420 777 164 764

E-mail: p.zamecnik@gmail.com

- Důchodové pojištění v ČR
- 1. pilíř (průběžný důchodový systém)
 - Změny v důchodovém věku
 - Minimální doba pojištění a náhradní doby pojištění
 - Změny ve výpočtu penze
 - Udržitelnost průběžného penzijního systému
- 2. pilíř (penzijní spoření)
 - Princip fungování penzijního spoření
 - Účast ve 2. pilíři
 - Rizika a zhodnocení
 - Výplata penzí z 2. pilíře
- 3. pilíř (doplňkové penzijní spoření)
 - Transformace penzijního připojištění na doplňkové penzijní spoření
 - Účastnické fondy vs. transformovaný fond

Důchodové pojištění v ČR

- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení
- Součást sociálního zabezpečení (29,2 % VZ)
 - Důchodové pojištění tvoří 28 % vyměřovacího základu
 - Vyměřovací základ: hrubá mzda nebo 50 % zisku podnikatele
 - Maximální vyměřovací základ 1 355 136 Kč (rok 2017)
 - Minimální pojistné OSVČ: 2 061 Kč (HČ) nebo 825 Kč (VČ)
 - Zaměstnanec z hrubé mzdy odvádí 6,5 %, zbytek zaměstnavatel
 - *Při využití důchodového spoření se celkový odvod důchodového pojištění zvyšuje na 30 %*
 - 25 % ČSSZ
 - 5 % penzijní společnost
 - Dobrovolné pojištění
 - Minimální pojistné 1 977 Kč

Reforma 1. pilíře

- Na základě nálezu Ústavního soudu
 - Nález sp. zn. Pl. ÚS 8/07: Redukční hranice pro výpočet důchodu (k čl. 30 odst. 1, čl. 1, čl. 3 odst. 3 a čl. 4 Listiny)
 - Nezbytnost schválení nové úpravy redukčních hranic pro výpočet penze do 30. 11. 2011
- Postupně se mění nejen nové redukční hranice pro výpočet penzí, ale také dochází ke
 - Zvýšení věku odchodu do důchodu
 - Zúžení náhradních dob pojištění
 - Zvýšení potřebné doby pojištění

Věk odchodu do důchodu

- Schváleno neomezené prodlužování věku odchodu do penze
- Děti narozené v roce 2013 půjdou do důchodu v 73 letech
 - Každý další rok +2 měsíce
- Od ročníků 1977 srovnán věk odchodu do penze pro muže i ženy a nezáleží na počtu vychovaných dětí
 - Důchodový věk 67 let
- **Následně schválen strop na 65 let (!)**
- Kompletní přehled věku odchodu do důchodu
- Neomezené zvyšování věku odchodu do důchodu je zásadní pro udržitelnost průběžného penzijního systému

Náhradní doby pojištění

- Náhradní doba pojištění – doba, kdy člověk nepracuje, ale která se započítává do počtu odpracovaných let
- Postupné vyjímání náhradních dob
 - Nezapočítává se doba studia (od roku 2010)
 - Započítá se až 6 let po dosažení věku 18 let před rokem 2010
 - **Při studiu 5 let na VŠ pokles procentní výměry o 7,5 %**
 - Nezaměstnanost s evidencí na úřadu práce se započítává omezeně (od roku 1996)
 - Pouze při pobírání podpory v nezaměstnanosti
 - Bez podpory v nezaměstnanosti jen 3 roky (z nich jen 1 rok před dosažením věku 55 let)
- Započítává se dále
 - Péče o dítě do 4 let (do 10 let, je-li dítě zdravotně postižené)
 - Započítávaná doba péče se v čase měnila; pro započítání či nezapočítání je rozhodující právní úprava v příslušné době
 - Povinná vojenská a civilní služba

Minimální doba pojištění

- Nárok na penzi vzniká po dosažení důchodového věku a minimální doby pojištění
- Do roku 2009 – 25 let
- Zvyšování každý rok o 1 rok
 - V roce 2017 je potřebná doba pojištění 34 let
 - Maximum stanoveno **na 35 let** (bylo dosaženo v roce 2018)
- Nesplnění minimální doby pojištění
 - V roce 2013: Získat dobu pojištění 20 let a dosáhnout věku o 5 let vyššího, než platí pro muže stejného data narození
 - Po roce 2014: získat 30 let čisté doby pojištění (bez náhradních dob pojištění).
 - Alternativa: Dosáhnout 65 let věku a splnit nárok na invalidní důchod.

Výpočet penze I.: Vyměřovací základ

- Osobní vyměřovací základ
 - Průměrný měsíční příjem přepočtený na současnou hodnotu
 - Příjmy od roku 1986
 - Přepočet podle míry inflace (každoroční úprava)
 - Koeficienty pro přepočet, vychází z Vyhlášky 324/2012 Sb.
 - Redukce osobního vyměřovacího základu (rok 2013)

Příjem		Započítává se
od	do	
0 Kč	11 389 Kč	100%
11 389 Kč	30 026 Kč	27%
30 026 Kč	103 536 Kč	19%
103 536 Kč	-	6%

Změny v redukčních hranicích

- Cílový (aktuální) stav
 - Snížit počet redukčních hranic na dvě (po roce 2014)
 - do **44 % průměrné mzdy** se započítává **100 %**,
 - do **4násobku průměrné mzdy** se započítává **26 %**,
 - nad 4násobek průměrné mzdy se nezapočítává nic.
 - Přejícné období do roku 2014
 - V roce 2014

Příjem (násobek průměrné mzda)		Započítává se
od	do	
0	44 %	100%
44 %	116 %	26%
116 %	400 %	22%
400 %	-	3%

Výpočet penze II.:

Základní výměra a procentní část

- Základní výměra: 2 700 Kč (2018)
- Procentní část
 - 1,5 % za každý rok pojištění vč. náhradních dob
 - 1,2 % za každý rok při účasti v II. pilíři
- Celkový důchod
 - Součet základní výměry a procentní části
 - Každoroční valorizace
 - Míra inflace + 1/3 růstu průměrné reálné mzdy
 - Vláda nemá možnost valorizovat více (jen zákonem, což dělá...)

2. pilíř: Důchodového spoření

- Princip důchodového spoření
- Opt-out – vyvedení části důchodového pojištění
- Komu se 2. pilíř vyplatí
- Jak do 2. pilíře vstoupit
- Regulace distribuce penzijních produktů
- Poplatky penzijních společností
- Volba investiční strategie
- Výplata penze z 2. pilíře

Princip důchodového spoření

- Založen na soukromých penzijních společnostech
 - Produkt „důchodové spoření“
 - (Ve 3. pilíři produkt „doplňkové penzijní spoření“)
 - Klient sám volí míru rizika volbou investiční strategie
- „Zabezpečení“ proti zcizení prostředků
 - Na stejném principu jako u podílových fondů
 - Dohled České národní banky
 - Zákonem stanovené maximální poplatky
 - Dohled depozitáře (banka z jiné finanční skupiny)
 - Ochrana proti investičnímu riziku
 - Správnou volbou investiční strategie

Opt-out – vyvedení části důchodového pojištění

- Při vstupu do 2. pilíře je část peněz směřující do důchodového pojištění přeměrována do zvolené penzijní společnosti
 - 3 % z vyměřovacího základu
- Podmínkou je vlastní dodatečný vklad do penzijního spoření
 - 2 % z vyměřovacího základu
- Snížením odvodu do průběžného systému se sníží penze z tohoto systému
 - Snížení procentní části
 - Započítání 1,2 % místo 1,5 % za každý rok placení pojištění, kdy je plátce účastníkem 2. pilíře
- **Z 2. pilíře nelze vystoupit**
- **Byl uskutečněn „nucený výstup“ při zrušení 2. pilíře**

Komu se vyplatí vstoupit do 2. pilíře

- Dle ekonomických kalkulací převážně
 - Lidem s vyššími příjmy
 - Mladším lidem
- Kalkulace ovšem počítají pouze s odhady
 - Očekávané zhodnocení
 - **Současná podoba 1. pilíře**
- **Politické riziko**
 - ČSSD: „2. pilíř zrušíme“ – riziko především pro penzijní společnosti (pro klienty minimální, o vklady nepřijdou)
 - **Koaliční vláda ČSSD, ANO a KDU-ČSL 2. pilíř zrušila**

Jak do 2. pilíře vstoupit

1. Podpis smlouvy s penzijní společností
 - Tu společnost odešle do Centrálního registru smluv
 2. Účastník obdrží písemné rozhodnutí o registraci
 - Obdrží i penzijní společnost
 - Po doručení (i fikcí doručení po 10 dnech nepřevzetí) nabývá právní moci
 3. Specializovaný finanční úřad odešle oznámení o nabytí právní moci
 - K uvedenému datu se stává účastníkem důchodového spoření
 4. Oznámení zaměstnavateli datum vstupu do 2. pilíře
 - Optimálně formulářem [MFin 5544](#)
- Do 2. pilíře mohou vstoupit pouze osoby, kterým je v daném roce **méně než 36 let.**
 - Přejícné období do 30. 6. 2013, kdy mohl vstoupit kdokoli
 - [Podrobný návod](#)
 - **Od 1. 7. 2015 do 2. pilíře nelze vstoupit**

84 tisíc

- 84 550 ve 2. čtvrtletí 2015
- ČNB **může** odejmout licenci penzijní společnosti, která nezíská do 2 let alespoň 50 tisíc účastníků...

Způsob platby do 2. pilíře

- Zaměstnanci
 - Částku strhává a odvádí zaměstnavatel ze mzdy
 - Odvádí příslušnému finančnímu úřadu do 20. dne následujícího měsíce
 - Zaměstnanec musí každému novému zaměstnavateli oznámit, že je účastníkem 2. pilíře
- OSVČ
 - OSVČ nemusí v průběhu roku 2013 odvádět zálohy do penzijní společnosti
 - Zálohy mohou odvádět dobrovolně v rámci záloh sociálního pojištění
 - Částka do 100 tis. Kč bude převedena do penzijní společnosti

Regulace distribuce penzijních produktů

- Shodná regulace pro důchodové spoření i doplňkové penzijní spoření
- Do 31. 5. 2013 mohl distribuovat kdokoli (musí se za něj zaručit jeho zprostředkovatelská společnost či zaměstnavatel)
- Od 1. 6. 2013 smí distribuovat pouze certifikovaná osoba
 - Musí projít certifikační zkouškou
- Regulace tak nabyla plné účinnosti téměř po uzavření možnosti vstupu starších ročníků do důchodového spoření.
- Stanovena maximální výše provize i marketingových výdajů
 - Provize max. 3,5 % z průměrné mzdy za 1. tři čtvrtletí předchozího roku
 - Při rušení 2. pilíře navýšeno pro 3. pilíř na **dvojnásobek**
 - Další náklady na zpracování smlouvy max. 500 Kč
 - Náklady na propagaci 1000násobek průměrné mzdy

Poplatky penzijních společností

- Regulována maximální výše
 - 0,3 % – ve fondu investujícím pouze do státních dluhopisů,
 - 0,4 % – v konzervativním fondu,
 - 0,5 % – ve vyváženém fondu,
 - 0,6 % – v dynamickém fondu.
 -
 - + 10 % z dosaženého výnosu (kromě fondu státních dluhopisů)
- Téměř všechny fondy (5 ze 6) se drží na maximálních poplatcích

Volba investiční strategie

- Penzijní společnosti ze zákona nabízí 4 penzijní fondy v rámci 2. pilíře:
 - důchodový fond státních dluhopisů
 - konzervativní důchodový fond
 - vyvážený důchodový fond
 - dynamický důchodový fond
- Mohou nabídnout i další (zpočátku nelze očekávat)
- Stát reguluje složení aktiv jednotlivých fondů
- Rizikovější fond nabízí dlouhodobě vyšší možné zhodnocení
- Vždy volba:
 - Riziko + Vyšší očekávaný výnos, nebo
 - Jistota + Nižší očekávaný výnos

Důchodový fond státních dluhopisů

- Očekávané zhodnocení: Celkem 3,011 %

Dluhopisový			
Dluhopisy ČR	min. 90 %	min. 60 %	3,29 %
Peněžní pokladniční poukázky ČR			1,74 %
Dluhopisy OECD, MFI (rating A+, A1)		max. 30 %	4,00 %
Řízení likvidity, měnového, úrokového rizika	max. 10 %		0,25 %

Zdroj:

[Lukáš Jeníček: Výnos ze spoření v rámci II. pilíře bude mít každý ve svých rukou](#)

Konzervativní důchodový fond

- Očekávané zhodnocení: Celkem 2,178 %

Konzervativní		
Dluhopisy ČR	min. 70 %	3,29 %
Peněžní pokladniční poukázky ČR, OECD (rating A-1, P-1)		1,74 %
Dluhopisy OECD, MFI (rating A+, A1)		4,00 %
Řízení likvidity, měnového, úrokového rizika		0,25 %
Dluhopisy nečlenských zemí (rating A+, A1)	max. 30%	4,00 %
Peněžní pokladniční poukázky nečlenských zemí (rating A-1, P-1)		1,91 %

Zdroj:

Lukáš Jeníček: Výnos ze spoření v rámci II. pilíře bude mít každý ve svých rukou

Vyvážený důchodový fond

- Očekávané zhodnocení: Celkem 5,906 %

Vyvážený		
Dluhopisy ČR	min. 60 %	3,29 %
Dluhopisy OECD, MFI (rating A-, A3)		5,00 %
Dluhopisy nečlenských zemí (rating A-, A3)		5,00 %
Peněžní pokladniční poukázky ČR, OECD (rating A-2, P-2)		1,74 %
Peněžní pokladniční poukázky nečlenských zemí (rating A-2, P-2)		1,91 %
Řízení likvidity, měnového, úrokového rizika		0,25 %
Akcie		max. 40 %

Zdroj:

Lukáš Jeníček: Výnos ze spoření v rámci II. pilíře bude mít každý ve svých rukou

Dynamický důchodový fond

- Očekávané zhodnocení: Celkem 8,248 %

Dynamický		
Dluhopisy ČR	min. 20 %	3,29 %
Dluhopisy OECD, MFI (rating BBB, Baa2)		6,00 %
Dluhopisy nečlenských zemí (rating BBB, Baa2)		6,00 %
Peněžní pokladniční poukázky ČR, OECD (rating A-3, P-3)		1,74 %
Peněžní pokladniční poukázky nečlenských zemí (rating A-3, P-3)		1,91 %
Řízení likvidity, měnového, úrokového rizika		0,25 %
Akcie		max. 80 %

Zdroj:

[Lukáš Jeníček: Výnos ze spoření v rámci II. pilíře bude mít každý ve svých rukou](#)

Výplata penze z důchodového spoření

- **20letá renta**

- $Renta = \text{naspořená částka} * \frac{i/12 * (1 + \frac{i}{12})^{n*12}}{(1 + \frac{i}{12})^{n*12} - 1}$

- Při naspořené částce 1 mil. Kč a technické úrokové míře (TÚM) 2,4 % činí renta bez započítání poplatků pojišťovny 5 250 Kč.

- **Doživotní renta**

- Její výše bude záviset na očekávané délce dožití při odchodu do důchodu

- **Doživotní renta s 3letou pozůstalostí**

- Vzhledem k výplatě pozůstalostní renty bude nižší než doživotní

- Pokud se účastník nedožije odchodu do důchodu, naspořené prostředky budou předmětem dědictví.

3. pilíř: Doplnkové penzijní spoření

- Transformace penzijního připojištění
- Změna státního příspěvku
- Transformovaný fond vs. účastnické fondy
- Regulace poplatků
- Předdůchod
- Výplata naspořených prostředků

Transformace penzijního připojištění

- **Oddělení majetku** akcionářů od majetku účastníků penzijního připojištění
 - Špatné hospodaření penzijní společnosti neohrozí přímo majetek účastníků
 - Možnost nabídnout širší paletu penzijních (účastnických) fondů
- Zavedení poplatků za správu majetku oproti rozdělování celkového výnosu
 - Penzijní fondy museli připsat
 - **85 %** zisku ve prospěch účastníků,
 - **5 %** zisku do rezervního fondu,
 - zbytek byl výnos akcionáře, který s ním mohl libovolně nakládat
 - Zisk dělen ovšem po uplatnění veškerých nákladů
 - Nákladovost penzijních fondů se pohybovala kolem 1 %
- Při transformaci připsáno účastníkům to, co měli na účtech
 - Proto před transformací **penzijní fondy „čistily“** své rozvahy (zejména se zbavovaly nákladů příštích období)

Změna státního příspěvku

Výše příspěvku účastníka		Výše státního příspěvku	
od	do	do roku 2012	od roku 2013
100 Kč	200 Kč	50 + 40% z částky nad 100 Kč	0 Kč
200 Kč	300 Kč	90 + 30% z částky nad 200 Kč	
300 Kč	400 Kč	120 + 20% z částky nad 300 Kč	30 Kč + 20% z částky nad 300 Kč
400 Kč	500 Kč	140 + 10% z částky nad 400 Kč	
500 Kč	1 000 Kč	150 Kč	
1 000 Kč		150 Kč	230 Kč

Zároveň se s vyšším státním příspěvkem posouvá hranice, od které lze využít daňové odpočty. Od základu daně z příjmů lze odečíst nyní roční vklad snížený o 12 tis. Kč, nejvýše však 24 tis. Kč.

Příspěvek zaměstnavatele

- Navýšení maximální výše daňově zvýhodněného příspěvku zaměstnavatele
 - Od roku 2017 na 50 tis. Kč ročně
- Limit je souhrnný pro doplňkové penzijní spoření a rezervotvorná životní pojištění

Transformovaný vs. účastnický fond

- **Transformovaný fond** zachovává vlastnosti penzijního připojištění
 - Garanci nezáporného ročního zhodnocení
 - Výsluhovou penzi po 15 letech (je-li sjednaná)
 - Možnost výběru prostředků v 60 letech
 - Mění se poplatková struktura
 - Maximální poplatek 0,8 % z objemu spravovaných prostředků + 10 % na zhodnocení
- **Účastnické fondy** jsou vhodné především pro mladší ročníky
 - Možnost volby dynamické strategie, ale
 - Výběr peněz (či renta) až v důchodovém věku
 - Změněno zpět na 60 let
 - Výsluhová penze po 10 letech spoření (1/3 vlastních úspor; státní příspěvek se podle nejnovějšího výkladu nevrací, ale ponechává ve fondu)
 - Se zavedením důchodového spoření pro děti...
 - Nabídka „předdůchodu“

Poplatky účastnických fondů

- Poplatky jsou v účastnických fondech regulovány
 - Maximální výše 1 % z objemu spravovaných prostředků + 15 % podíl na zhodnocení
 - Povinný konzervativní až 0,4 % z objemu spravovaných prostředků (žádný podíl na zhodnocení)
 - Povinný konzervativní má striktně regulovanou investiční strategii

Předdůchod

- Na minimálně 3 roky a maximálně 5 let před nárokem na odchod do starobního důchodu
- Zájemce musí naspořit dostatek prostředků na tří až pětiletou rentu ve výši 30 % průměrné mzdy
 - Lze doplatit i jednorázově
- Předdůchod lze uplatnit v případě ztráty zaměstnání
 - Při nalezení nové práce nelze předdůchod přerušit ani ukončit
- Výhodou je, že člověk v předdůchodu nebude muset platit zdravotní pojištění (sociální při ztrátě zaměstnání neplatí)
- Nevýhodou je, že doba předdůchodu se nezapočítává do odpracovaných let; figuruje jako vyloučená doba

Výplata naspořených prostředků z doplňkového penzijního spoření

- Jednorázové vyrovnání
 - Preferovaný způsob
 - Nejdříve po 5 letech spoření a po dosažení 60 let věku (původně důchodového věku)
- Odbytné
 - Nejdříve po 2 letech spoření
 - Ztrácí se nárok na státní příspěvek a jeho zhodnocení, případné daňové úlevy je třeba dodanit
- Další možnosti
 - Starobní penze na určenou dobu,
 - invalidní penze na určenou dobu,
 - úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi,
 - úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu.

Komise pro spravedlivé důchody

- <http://duchodovakomise.cz/>
- Zabývá se dílčími problémy
 - Rozdílné penze mužů a žen
 - Důchody pečujících
 - Vdovské a vdovecké důchody
 - Dřívější odchod do penze náročných profesí
- Penzijní reforma
 - Řeší zvyšování penzi
 - Neřeší příjmy penzijního systému

Penzijní reforma podle Jiřího Rusnoka

- 2 pilíře
- Z průběžného penze jen pro ty, kdo vychovali děti
- Fondový systém pro ostatní (a z doby, kdy děti nevychovávali)
- Základní platba do prvního pilíře by měla být 12 % z vyměřovacího základu a do druhého pilíře také 12 % z vyměřovacího základu.
 - Při výchově alespoň jednoho dítěte by odvod do druhého pilíře klesal, a tudíž by se rodinám s dětmi snížily povinné odvody. Při výchově tří a více dětí by mohly odvody do druhého pilíře klesnout až na 0 %, přičemž základní varianta počítá se 3% odvodem.

Sazba odvodu do důchodového systému dle počtu dětí

Počet dětí	0	1	2	3+
Příspěvek do fondového systému	12 %	9 %	6 %	3 %
Celkové odvody na důchodové pojištění	24 %	21 %	18 %	15 %

Zdroj: *Penzijní reforma pro Českou republiku (Inovativní přístup), 2004*

Výše penze z průběžného systému v poměru k průměrné mzdě

Počet dětí	0	1	2	3+
Penze z PAYG systému	0 %	10 %	21 %	31 %

Zdroj: *Penzijní reforma pro Českou republiku (Inovativní přístup), 2004*

Podíl penze k předchozí mzdě zaměstnance

Mzda	75 % průměrné mzdy	100 % průměrné mzdy	200 % průměrné mzdy
Žádné dítě	48,4 %	48,4 %	48,4 %
1 dítě	56,3 %	52,9 %	47,9 %
2 děti	65,6 %	58,6 %	48,1 %
3 a více dětí	75,7 %	65,3 %	49,8 %

Zdroj: *Penzijní reforma pro Českou republiku
(Inovativní přístup), 2004*

Související na Youtube.com

- Kanál Finanční gramotnost
- Penzijní systém? Spolehlivěji jede na dva pilíře
- Příspěvek 6 000 Kč pro penzisty? Populistické gesto
- Penzijní systém propadl do deficitu... co bude s důchodem?
- Co přinese účet dlouhodobých investic? - komentář pro Český rozhlas

- Inflace dopadá na každého jinak

Prostor pro vaše dotazy

